

İstanbul Sanayi Odası'nın çalışmasına göre Türkiye'deki iş dünyasında şeffaflık henüz yeterli değil

Sanayici veri saklıyor

Bu yıl "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" arasına giren 335 şirket, brüt katma değer ve dönem kârı/zararı verisinin listede yer almasını istemedi.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından 1968 yılından bu yana periyodik açıklanan "Türkiye'nin Büyük 500 Sanayi Kuruluşu" listesinde, bu yıl 20 şirket adının ve verilerinin hiçbir şekilde açıklanmasını istemedi. Bu sayı geçen yıl 24'tü. Ancak listenin detaylarına bakıldığında, çok sayıda şirketin, İSO anketini yanıtlasa bile verilerinin büyük kısmının listede yer almasını istemediği görülüyor. Ekonomik kriz de bu durumu etkiledi. Ayrıca bu durum, önemli bir şeffaflaşma alanı olan Borsa İstanbul'daki şirket sayısının ye-

SERHAT ALIGİL

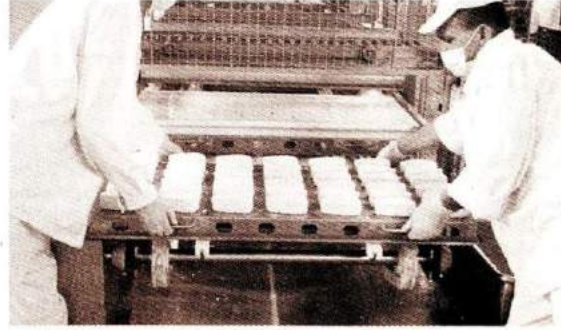
tersizliğini açıklama açısından da önemli bir unsur olarak karşımıza çıkıyor. İşte İSO 500'deki detaylar:

✓ 20018 verileri üzerinden oluşturulan listeye göre "adı", "üretimden satışlar" ile "net satışlar"ının açıklanmasını istemeyen şirketlerin sayısı bu yıl 20 oldu. Bu sayı geçen yıl 24'tü.

İhracatçı daha şeffaf

✓ En çok yayımlanmayan verilerin ilk sırasını ise "brüt satışlar" ve "dönem kârı/zararı" paylaşıyor. Bu yıl 335 şirket hem brüt satış hem dönem kârı/zararının listede yer almasını istemedi. Bu sayı geçen yıl 299'du.

✓ "Faiz amortisman ve vergi öncesi kâr/zarar" veri-

sini açıklamayan şirket sayısı da 328'e çıktı. Bu sayı geçen yıl 306 idi.

✓ "Özkaynak" büyüklüğü verisinin listede yer almasını istemeyen şirket sayısı 259'dan 284'e yükselirken, "aktif toplamı"nı açıklamayan şirket sayısı da 226'dan 243'ü çıktı.

✓ "Ücretle çalışanlar ortalaması" verisinin açıklanmasını istemeyen şirket sayısı ise 189'dan 210'a yükseldi.

✓ Satışlardan sonra sanayiciler tarafından kamuya en rahat açıklanan veri ise "ihracat" oldu. Yine de, ihracat verisinin listede yayımlanmasını istemeyen şirket sayısı 188'den 191 yükseldi.

Öte yandan Türkiye'de, vergi listelerinde de benzer durumlar görülüyor. Örneğin geçen yıl en çok Kurumlar Vergisi ödeyen 100 şirketin 21'i adının ve verisinin açıklanmasını istemedi.

GIDA İLK SIRADA

İSO 500'de verilerinin yayımlanmasını istemeyen şirketlerin sektörlerine bakıldığında, gıda ilk sırada yer alıyor. Örneğin, brüt katma değerini açıklamayan 335 şirketin 57'si gıda sanayiinde. Bu sanayiye 43 şirketle taşıt araçları, 38 şirketle demir-çelik ana sanayii, 27 şirketle elektrikli makine, alet ve cihaz sanayii, 24 şirketle dokuma sanayii takip ediyor.

En çok açıklanmayan veri olan brüt katma değer, 2018'de sadece yüzde 5.3 artarak 230.3 milyar lira oldu. İSO 500 kitabındaki notta kârlardaki erimenin katma değeri sınırladığı belirtildi. Ayrıca 2018 yılı dönem kârı yüzde 41.7 artarak 84.9 milyar lira, dönem zararı yüzde 214.1 artışla 21.3 milyar lira oldu.

Türkiye'nin sanayi devi TÜPRAŞ oldu

"Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 Araştırması'nın sonuçları ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** tarafından açıklandı. **İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO)** 2018 araştırma sonuçlarına göre; TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 79 milyar lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu.

TÜRKİYE'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 Araştırması'nın sonuçları ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** tarafından açıklandı. TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 79 milyar lira 42 milyon lirayla listede ilk sırayı alırken, Ford 31 milyar 63 milyon lirayla ikinci, Toyota ise 23 milyar 608 milyon lirayla üçüncü oldu. Listede ilk 3 sıra değişmezken, geçen yıl beşinci basamakta yer alan Oyak-Renault, 2018'de dördüncülüğe yükseldi. Tofaş ise dördüncü sıradan beşinciliğe geriledi.

İlk 10 sırada yer alan şirketlerde ciddi bir değişim görülmezken, sadece dördüncü ile beşinci sıradaki şirketler yer değiştirdi. **ISO 500**'ün üretimden satışları son 14 yılın en yüksek büyümesi oldu ve yüzde 34,5 artışla 878 milyar TL'ye çıktı. Satışlardaki artışta fiyat yükselişlerinin yanı sıra ihracat gelirlerinde etkili olan döviz kurlarındaki artış rol oynadı. Gerçekleşen büyüme oranı da ISO 500'de son 14 yılın en yüksek büyümesi olarak dikkati çekti. ■ 9'da

Bu yıl da ilk 3 sıra değişmedi

İstanbul Sanayi Odası'nın hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 Araştırması"nda Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ) ilk sırada yer alırken, Ford ikinci, Toyota üçüncü oldu. Listede Toyota'yı sırasıyla Oyak-Renault, Tofaş, Arçelik, Iskenderun Demir ve Çelik, Ereğli Demir ve Çelik, İçdaş Çelik ve Hyundai Assan takip etti.

H.Merkezi / E.Çözüm

TÜRKİYE'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 Araştırması'nın sonuçları ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçıyan** tarafından açıklandı. TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 79 milyar lira 42 milyon lirayla listede ilk sırayı alırken, Ford 31 milyar 63 milyon lirayla ikinci, Toyota ise 23 milyar 608 milyon lirayla üçüncü oldu.

SON 14 YILIN EN YÜKSEK BÜYÜMESİ

Listede ilk 3 sıra değişmezken, geçen yıl beşinci basamakta yer alan Oyak-Renault, 2018'de dördüncülüğe yükseldi. Tofaş ise dördüncü sıradan beşinciliğe geriledi. İlk 10 sırada yer alan şirketlerde ciddi bir değişim görülmezken, sadece dördüncü ile beşinci sıradaki şirketler yer değiştirdi.

ISO 500'ün üretimden satışları son 14 yılın en yüksek büyümesi oldu ve yüzde 34,5 artışla 878 milyar TL'ye çıktı. Satışlardaki artışta fiyat yükselişlerinin yanı sıra ihracat gelirlerinde etkili olan döviz kurlarındaki artış rol oynadı. Gerçekleşen büyüme oranı da **ISO 500**'de son 14 yılın en yüksek büyümesi olarak dikkati çekti. Önceki yıl yüzde 19 olan üretimden satışlardaki reel büyüme ise 2018'de yüzde 11,8'e geriledi. **ISO 500**'ün faaliyet karı oranı 1,3 puan iyileşti ve yüzde 9,6'dan yüzde 10,9'a yükseldi. Araştırmaya göre; **ISO 500**'ün ihracatı 2018'de yüzde 11,3 artışla 71,8 milyar dolar oldu. Böylece **ISO 500**'ün ihracat artışı oranı, yüzde 7 olan Türkiye ve sanayi ihracatı artış oranının üzerinde arttı. Bu performansa bağlı

olarak **ISO 500**'ün Türkiye sanayi ihracatı içindeki payı da yüzde 44,5'e yükseldi. Şirketlerin FAVÖK büyüklüğü 2018'de yüzde 48 artarak 94,7 milyar TL'den 140,2 milyar TL'ye yükseldi. Böylece firmalar son 6 yılın en yüksek FAVÖK artışını gerçekleştirdi. Vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamı yüzde 19,7 artarak 53 milyar TL'den 63,5 milyar TL'ye yükseldi.

49,8'den yüzde 88,9'a yükseldi. Yılın ikinci yarısındaki faiz oranları artışı ve TL'deki değer kaybına bağlı olarak enflasyondaki artışlar, **ISO 500** için olumsuz mali koşullar yarattı. **ISO 500**'de faaliyetlerin finansmanında 2017 yılında yüzde 62,9'a kadar yükselen borçların payı, 2018 yılında 4,1 puan daha artarak yüzde 67'ye yükseldi. Geçen yıla göre artış hızını ikiye katlayarak reel olarak büyüme eğilimini sürdüren mali borçlar, yüzde 35,3 artış göstererek 242,9 milyar TL'den 328,6 milyar TL'ye yükseldi.

Tüpraş

FAVÖK'te reel olarak yüzde 23 gibi yüksek bir artış sağlarken, vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamı reel olarak 0,5 azaldı.

FAALİYET KARI 107,8 MİLYAR TL

Geçen yıl **ISO 500**, 107,8 milyar TL'lik faaliyet karı elde etti. Diğer faaliyetlerden olağan gelir ve karlar 270 milyar TL, diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar ise 214,2 milyar TL olarak gerçekleşti. Bu iki kalemin arasındaki fark alındığında 55,8 milyar TL'lik üretim faaliyet dışı net gelir elde edildi. Bunun 31,5 milyar TL'sini net kambiyo karları oluşturdu. Kalan 24,3 milyar TL ise faiz, iştirak, temettü gelirleri gibi pek çok kalemi içerdi. **ISO 500**'ün finansman giderlerinin faaliyet karı içindeki payı yüzde

TEKNOLOJİDE YÜKSELME DÖNEMİ

Yaratılan katma değer itibarıyla en yüksek payı yüzde 37,5 ile düşük teknoloji yoğunluklu sanayiler alırken, orta-düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı 4,9 puan azalarak yüzde 35 oldu. Araştırmada sevindirici gelişme ise orta-yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler grubunun payının yüzde 20,2'den yüzde 22,2'ye yükselmesi oldu.

Yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler grubunun payı yüzde 3,6'dan yüzde 5,3'e, orta yüksek ve yüksek teknoloji yoğunluklu sektörlerdeki firmaların yarattığı katma değer payı ise yüzde 23,8'den yüzde 27,5'e çıktı. Ar-Ge yapan firma sayısı da 2018'de 276'ya yükseldi. Böylece firma sayısı 2012 yılından bu yana en yüksek seviyeye ulaştı. **ISO 500**'ün istihdamı geçen yıl yüzde 2,4 artarken, ödenen maaş ve ücretlerdeki artış da yüzde 20,2 olarak gerçekleşti. **ISO 500** içinde yer alan yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı da 2018 yılında 2 adet artarak 117'ye yükseldi.

**Nagehan
YEŞİLYURT**

ACI AMA GERÇEK

Herkese merhabalar. Geçen günlerde iş yerine geldiğimde gazeteye göz atarken bir haber gözüme çarptı. Önce haberi okudum, özel bir haberd. Muhabirlerimizden Bayram Ok'un, Samsun'daki cezaevleri ile ilgili detaylı bir araştırmasının ve emeğinin sonucuydu.

Haberden kısaca bahsedecek olursak Samsun'a yeni yapılan cezaevleri birlikte kente 5 ceza infaz kurumunun olacağını anlatıyordu. Aslında haber, şehir için güzel gözüğe de aslında Samsun için talih-sizlikti. Sadece Samsun için değil tüm şehirler için artan cezaevleri bir yerlerde sorun olduğunun göstergesi değil mi? Türkiye genelinde 313 kapalı, 75 müstakil, 5 çocuk eğitim evi, 9 kadın kapalı, 8 kadın açık, 7 çocuk kapalı olmak üzere 396 ceza infaz kurumu bulunuyor.

Her geçen yıl artan suç oranları devletimizi ceza infaz kurumlarının yapılmasına itiyor. İşlenen suç tabi ki cezazsız kalmayacak. Fakat suçu ve suçluyu önlemek de devletimizin görevi değil mi? Elbette devletimiz bununla ilgili gerekli çalışmaları tüm emniyet kuvvetleriyle yapıyordur.

Fakat bu yazıyı yazmama sebep olan **Istanbul Sanayi Odası**'nin açıkladığı Türkiye'nin ilk 500 sanayi kuruluşları arasında Karadeniz'in en büyük şehri, kuzeyin incisi Samsun sadece 3 firma ile temsil edildi.

Yeşilyurt Demirçelik, Borsan Kablo, Vezirköprü Orman Ürünleri... Kulağımıza sadece 3 şirket ismi gelmiş olsa da binlerce kişiye Samsun'da işveren bu firmalar insanlara vermiş oldukları iş olanakları ile suç oranlarının düşmesinde birebir etkili. Samsun'da meydana gelen asayiş olaylarının büyük çoğunluğunu; iş bulamayan, sokaklarda sabahlayan, maddi imkânsızlıklar sebebiyle her yanıya düşen gençlerimiz yapıyor maalesef. Ben inanıyorum ki Samsun'da işveren firmalar, fabrikalar, sanayiler çoğaldıkça suç oranları ciddi oranda azalacaktır.

O zaman Samsun, hem ekonomik hem sosyal olarak bir ivme yakalamaz mı? Ben fabrikaların mantar gibi türediği bir Samsun hayal ediyorum. O zaman cezaevlerinin çoğalmasına gerek kalır mı sizce?

Yarınınız bugününüzden güzel olsun, kalın sağlıcakla...